

Βουνό Άνοιξη Χειμώνας

ΚΡΗΤΗ
ΤΟ ΝΗΣΙ ΜΕΣΑ ΣΟΥ

Region of Crete
www.incrediblecrete.gr

Operational Programme Crete and the Aegean Islands 2007-2013
Co-financed by Greece and the European Union

Η Κρήτη αποτελεί ιδανικό προορισμό για όλες τις εποχές του χρόνου. Χάρη στο εύκρατο κλίμα και το μοναδικό γεωγραφικό ανάγλυφο, το νησί συνεχίζει να προσελκύει επισκέπτες πέρα από την τυπική τουριστική σεζόν του καλοκαιριού. Τα βουνά, τα φαράγγια, τα μονοπάτια και η ίδια η φύση της Κρήτης συνθέτουν ένα αξεπέραστο σκηνικό που προκαλεί τον επισκέπτη να το εξερευνήσει.

Οι ορεινοί όγκοι

Η Κρήτη είναι ορεινή και μεγάλο μέρος της επιφάνειάς της καλύπτεται από ψηλά βουνά. Οι βασικοί ορεινοί όγκοι είναι οι οροσειρές της Δίκτης στο Λασίθι, του Ψηλορείτη στην Κεντρική Κρήτη και των Λευκών Ορέων στα Χανιά.

Η ψηλότερη κορυφή είναι ο Τίμιος Σταυρός στον Ψηλορείτη (2456μ.), ενώ η μεγαλύτερη σε έκταση οροσειρά είναι τα επιβλητικά Λευκά Όρη. Οι

ψηλότερες κορυφές των Λευκών Ορέων και της Δίκτης είναι οι Πάχνες (2453μ.) και το Σπαθί (2148μ.), αντίστοιχα.

Άλλος μικρότερος, αλλά εξαιρετικά σημαντικός ορεινός όγκος, είναι τα Αστερούσια, η νοτιότερη οροσειρά της Ελλάδας. Επίσης σημαντικά είναι ο Γιούκτας που ήταν το ιερό βουνό των Μινωιτών, το Κέντρος στο Ρέθυμνο, το Ορνό στη Σητεία, η πευκόφυτη Θρυππή στην Ιεράπετρα και τα απότομα Ταλαία Όρη στο Ρέθυμνο.

Λευκά Όρη

Τα Λευκά Όρη είναι η μεγαλύτερη σε έκταση οροσειρά του νησιού με υψηλότερη κορυφή τις Πάχνες (2453μ.). Στην καρδιά της οροσειράς δημιουργείται η Ορεινή Έρημος, ένα σεληνιακό υπίπεδο με περισσότερες από πενήντα γυμνές κορυφές πάνω από τα 2000μ. που μοιάζουν με κώνους, οι λεγόμενοι σωροί. Στις βάσεις τους σχηματίζονται δολιχές σε μορφή ανεστραμμένου κώνου. Είναι το πιο μυστηριώδες και απόκοσμο τοπίο που μπορεί να συναντήσει κανείς στην Ελλάδα και μοναδικό σε ολόκληρο το Βόρειο Ημισφαίριο.

Η ορειβασία στα Λευκά Όρη απαιτεί πολύ καλή φυσική κατάσταση, εμπειρία και πολύ καλό προσανατολισμό. Σε πολλά σημεία υπάρχουν καταφύγια, από όπου μπορεί κάποιος να συνεχίσει την ανάβασή του στις κοντινές κορυφές.

Τα χιόνια καλύπτουν τις υψηλότερες περιοχές έως τον Ιούνιο. Στα Λευκά Όρη υπάρχουν πολλά σπήλαια, σπηλαιοβάραθρα και φαράγγια. Το διασημότερο φαράγγι είναι το φαράγγι της Σαμαριάς στον Εθνικό Δρυμό των Λευκών Ορέων, ενώ άλλα γνωστά φαράγγια στα νότια είναι της Αράδαινας, της Τρυπητής, του Κλάδου, της Αγίας Ειρήνης, της Ήμβρου, του Καλλικράτη και στα βόρεια το Βρυσί, του Θερίσου, του Κυκλάμνου, των Μποριανών, του Κυδώνι και άλλα.

Στα Λευκά Όρη υπάρχουν τα βαθύτερα σπηλαιοβάραθρα της Ελλάδας, όπως ο Γουργούθακας και το Λιοντάρι. Πολλά είναι και τα οροπέδια, με σημαντικότερα του Ομαλού και τα μικρότερα οροπέδια της Ανώπολης, του Ασκήφου, της Ταύρης και της Νιάτου.

Τα Λευκά Όρη φιλοξενούν πάρα πολλά είδη χλωρίδας και πανίδας, πολλά από τα οποία είναι στενοενδημικά, δηλαδή δεν απαντώνται πουθενά αλλού, ούτε σε άλλες περιοχές της Κρήτης. Οι περιοχές κοντά στις νότιες πλαγιές καλύπτονται από δάση με κυπαρίσσια, πουρνάρια και πεύκα, ενώ περιοχές με περισσότερη υγρασία καλύπτονται από δάση με καστανιές, πλατάνια και άλλα υδρόφιλα φυτά.

Ο Ψηλορείτης

Η οροσειρά της Ίδης, πιο γνωστή ως Ψηλορείτης, βρίσκεται στο κέντρο της Κρήτης και φιλοξενεί την ψηλότερη κορυφή της Κρήτης, τον Τίμιο Σταυρό με υψόμετρο 2456μ., στον οποίο υπάρχει το εκκλησάκι του Τιμίου Σταυρού. Το χιόνι στον Ψηλορείτη διατηρείται συνήθως ως τον Ιούνιο.

Η άγρια ομορφιά του προσφέρει μοναδικές συγκινήσεις σε όποιον προσπαθήσει να τον γνωρίσει καλύτερα. Μοναδικά σπήλαια, καρστικοί σχηματισμοί, βαθιά φαράγγια, μικρά οροπέδια, δάση, χωριά στην άκρη του γκρεμού και γυμνές αλπικές ζώνες συνθέτουν το ανεπανάληπτο σκηνικό.

Οι αρχαίοι Μινωίτες τον θεωρούσαν ιερό βουνό και πολλοί μύθοι τον έχουν επίκεντρο, με κυριότερο την ανατροφή του Δία στο σπήλαιο του Ιδαίου Άντρου. Παλαιότερα ο Ψηλορείτης καλυπτόταν από μεγάλα δάση, δείγματα των οποίων βρίσκονται σε πολλά σημεία του, με το πρινοδάσος του Ρούβα να είναι το σημαντικότερο.

Στον ορεινό Μυλοπόταμο, με πρωτεύουσα τα Ανώγεια, ο επισκέπτης θα γνωρίσει τους αυθεντικούς Κρητικούς. Αξίζει κάποιος να επισκεφτεί το Οροπέδιο της Νίδας με τα μητάτα, τα «πρωτόγονα» πέτρινα θολωτά τυροκομεία δίπλα στις μάντρες που αρμέγουν τα κοπάδια τους οι βοσκοί το καλοκαίρι και παράγουν τα μοναδικά Κρητικά τυριά. Εκεί κοντά υπάρχει το Ιδαίον Άντρον, η Αρχαία Ζώμινθος και το αστεροσκοπείο του Σκίνακα.

Ο Ψηλορείτης είναι γεμάτος με εντυπωσιακά σπήλαια, με επισκέψιμα αυτά του Σφενδόνη στα Ζωνιανά και του Γεροντόσπηλιου στο Μελιδόνι, ενώ τεράστιες αρχαιολογικής αξίας είναι το σπήλαιο των Καμαρών. Ο γιγάντιος ορεινός

όγκος αποθηκεύει τεράστιες ποσότητες νερού τροφοδοτώντας πολλές πηγές και λίμνες, όπως του Ζαρού, το φράγμα της Φανερωμένης και τις πηγές του Αλμιρού ποταμού στα Ελληνοπεράματα.

Το έδαφος του Ψηλορείτη σκίζεται από μεγάλα και βαθιά φαράγγια. Εντυπωσιακότερα είναι το καταπράσινο φαράγγι του Γάραρη στο Ρούβα, το άγριο φαράγγι των Βορίζων, των Ζωνιανών, του Αλμιρού, του Κρουσσώνα, του Βρωμονερού, των Ασπών και των Γλατανιών Αμαρίου.

Η Δίκητη

Η οροσειρά της Δίκτης εκτείνεται στα ανατολικά του νησιού, στα σύνορα Ηρακλείου και Λασιθίου. Η ψηλότερη κορυφή της Δίκτης ονομάζεται Σπαθί (2148μ), ενώ υπάρχουν ακόμη δύο κορυφές πάνω από τα 2000μ.

Στο κέντρο της οροσειράς, σε υψόμετρο 850μ. σχηματίζεται το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Οροπέδιο Λασιθίου, περιτριγυρισμένο από τα οροπέδια του Καθαρού, του Λιμνάκαρου, της Μάρης, της Λαπάθου, του μικρού Ομαλού της Βιάννου, της Εργάνου, του Νηρίμου και άλλα. Στο Λιμνάκαρο υπάρχει το καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου, από το οποίο ξεκινάει η ανάβαση στο Καρφί.

Αρκετά φαράγγια διασχίζουν τον ορεινό όγκο της Δίκτης. Δύο από αυτά έχουν το όνομα Χαυγιάς και βρίσκονται στο Οροπέδιο Λασιθίου και στη Καλαμαύκα. Γνωστά είναι και τα πεζοπορικά φαράγγια της Σαρακίνας, του Αδριανού, της Ρόζας και της Κριτσάς.

Η Δίκητη αποτελεί σπουδαίο καταφύγιο πανίδας και χλωρίδας. Οι πλαγιές σε χαμηλά υψόμετρα είναι κατάφυτες από ελιές, χαρουπιές και πεύκα. Στις νοτιοανατολικές υπερώιες σχηματίζεται το μεγαλύτερο πευκοδάσος της Κρήτης, το Σελάκανο, ενώ κοντά στο Κράσι υπάρχει ένα σπουδαίο δάσος από μεγάλες αριές, το Αζιλακόδασος.

Τα εύφορα οροπέδια και οι ορεινές κοιλάδες της Δίκτης παράγουν ποικιλία γεωργικών προϊόντων όπως πατάτες, κηπευτικά, αχλάδια, μήλα και καρύδια. Επίσης στα ορεινά υπάρχει σημαντική παραδοσιακή κτηνοτροφία αιγοπροβάτων. Στο οροπέδιο Λασιθίου, κοντά στο χωριό Ψυχρό βρίσκεται το επισκέψιμο Δικταίο Άντρο, το σπήλαιο στο οποίο πιστεύεται ότι γεννήθηκε ο Δίας.

Τα Αστερούσια

Τα Αστερούσια Όρη αποτελούν τη νοτιότερη οροσειρά της Ελλάδας. Σχηματίζονται ανάμεσα στην πεδιάδα της Μεσαράς και στο Λιβυκό Πέλαγος, ξεκινώντας ανατολικά από τον Τσούτσουρα και καταλήγοντας στα δυτικά στο Ακρωτήριο Λίθινο.

Το υψόμετρο των Αστερουσίων δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο, αλλά η πρόσβαση είναι γενικά δύσκολη, καθώς το ανάγλυφο είναι πολύ άγριο, με χωματόδρομους, φαράγγια και χαράδρες. Η ψηλότερη κορυφή είναι ο Κόφινας με υψόμετρο 1231 μ.

Κύριο χαρακτηριστικό των Αστερουσίων είναι οι υψηλές θερμοκρασίες, η ξηρασία και η πολύ χαμηλή βλάστηση, κυρίως από φρύγανα. Τα ελάχιστα δέντρα που πασχίζουν να φυτρώσουν γίνονται αμέσως βορά στις πεινασμένες κατσίκες που θερίζουν τα πάντα στο πέρασμά τους.

Γυμνά βουνά, κοφτερά βράχια και απότομοι γκρεμοί εκατοντάδων μέτρων που καταλήγουν στην θάλασσα, δίνουν ένα μυστηριακό χαρακτήρα σε όλη την περιοχή, που όμοια της δεν υπάρχει αλλού στην Ευρώπη.

Πεζοπορία και Ορειβασία

Ο καλύτερος τρόπος για να εξερευνήσει κάποιος την Κρήτη όλες τις εποχές του χρόνου, είναι να περπατήσει πέρα από τα σημεία που φτάνει το αυτοκίνητο, να ακολουθήσει πανάρχαια καλντερίμια από την εποχή του Μίνωα, να μυρίσει τα βότανα στα πολυάριθμα φαράγγια, να ανέβει στις γυμνές κορυφές των ψηλότερων βουνών και να αγναντέψει το βαθύ μπλε του Κρητικού και του Λιβυκού Πελάγους στα πόδια του.

Το δίασημο Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 καλύπτει ένα μεγάλο δίκτυο διαδρομών με τεράστια πολιτιστική, φυσιολατρική και ιστορική αξία. Διασχίζει την Κρήτη από τη δύση ως την ανατολή, δίνοντας στον πεζοπόρο τη δυνατότητα να γνωρίσει ένα ευρύ

φάσμα τοπίων με πολύ μεγάλη ποικιλομορφία. Εκτός όμως από το E4, υπάρχει πληθώρα επιλογών, εξίσου σπουδαίων χαρτογραφημένων διαδρομών.

Εκτός από τα πολλά ταξιδιωτικά γραφεία που προσφέρουν πακέτα πεζοπορίας, στο νησί τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιούνται πολλοί πεζοπορικοί και ρειβατικοί σύλλογοι με αυξανόμενο αριθμό μελών. Πολύ συχνά μάλιστα διοργανώνονται σπουδαίοι ορεινοί αγώνες δρόμου, με τους γνωστότερους να είναι το Psiloritis Race και ο Μαραθώνιος της Σαμαριάς.

Κατακτώντας τις χιονισμένες κορυφές

Ελάχιστοι επισκέπτες του νησιού γνωρίζουν και φαντάζονται ότι οι χιονισμένες κορυφές των Κρητικών βουνών το χειμώνα προσφέρονται για αθλήματα του χιονιού. Κι όμως, το χιόνι που μένει στα βουνά ως το τέλος της άνοιξης έχει προσελκύσει δεκάδες ορειβάτες που ασχολούνται με αθλήματα χιονιού.

Οι ορειβατικοί σύλλογοι του νησιού συχνά διοργανώνουν πορείες και εκπαιδευτικές δράσεις σχετικά με την ορειβασία στο χιόνι κυρίως στα Λευκά Όρη και τον Ψηλορείτη. Η διάσχιση των βουνών συχνά συνδυάζεται με διαμονή σε κάποιο από τα πολλά ορειβατικά καταφύγια του νησιού.

Το ορειβατικό σκι, το συναρπαστικό χειμερινό άθλημα που συνδυάζει τη μετακίνηση σε επιφάνειες καλυμμένες από χιόνι με τη χρήση χιονοπέδιλων, αποκτάει όλο και περισσότερους οπαδούς στο νησί. Δεν είναι λίγοι κι αυτοί που σκαρφαλώνουν τις κατάλευκες βουνοκορφές για να τις κατέβουν με χιονοπέδιλα ή snowboard.

Το snowkite αποτελεί ένα σχετικά νέο χειμερινό σπορ που έχει διαδοθεί με γρήγορους ρυθμούς σε όλο τον κόσμο. Ο συνδυασμός αετού snowkite, παρόμοιου με αυτού του kitesurf, με χιονοπέδιλα δημιουργεί ένα από τα πιο συναρπαστικά αθλήματα με την Κρήτη να είναι ιδανικός προορισμός. Διάφοροι πρωταθλητές του αθλήματος έχουν κάνει snowkite στις κορυφές με φόντο τη βαθιά θάλασσα και έχουν ενθουσιαστεί με τις δυνατότητες διάδοσης του αθλήματος στο νησί.

Ορειβατικά Καταφύγια

Η Κρήτη διαθέτει καταφύγια και στους τρεις μεγάλους ορεινούς όγκους της, τα οποία συντηρούν οι Ορειβατικοί Σύλλογοι του νησιού. Στα καταφύγια μπορούν να μείνουν οι ορειβάτες κατόπιν συνεννόησης με τους συλλόγους.

Το πιο γνωστό από τα καταφύγια της Κρήτης, το καταφύγιο Καλλέργη, βρίσκεται πάνω ανατολικά του Ομαλού στα Λευκά Όρη, σε ένα από τα εντυπωσιακότερα τοπία στο νησί σε υψόμετρο 1680μ. Άλλα καταφύγια στα Λευκά Όρη βρίσκονται στο οροπέδιο της Ταύρης (υψόμετρο 1210μ), του Χουλιόπουλου στη Σβουρική (υψόμετρο 1980μ) και του Βόλκα στα Κεραμειά (υψόμετρο 1450μ). Επίσης πάνω από

το καταπράσινο φαράγγι της Αγίας Ειρήνης έχει κτιστεί το καταφύγιο της Γρελέσκας για την παρακολούθηση της άγριας πανίδας της περιοχής.

Στον Ψηλορείτη υπάρχουν τα καταφύγια του Τουμπιπού Πρίνου (υψόμετρο 1590μ), του Λάκκου του Μιγερού (υψόμετρο 1710μ), από όπου ξεκινάει μονοπάτι για την κορυφή του Τιμίου Σταυρού, του Πρίνου πάνω από τους Ασίτες (υψόμετρο 1100μ) και του Ζαρού στο Σαμάρι (υψόμετρο 1417μ).

Ακόμη, στο οροπέδιο του Λιμνάκαρου υπάρχει το καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου Λασιθίου στην τοποθεσία Στροβίλι, σε υψόμετρο 1533μ. και στη Θρυπτή υπάρχει ένα μικρό καταφύγιο στην κορυφή του Αφέντη Σταυρωμένου, στα 1476μ.

Canyoning και αναρρίχηση

Στην έντονα ανάγλυφη Κρήτη, κατά την πορεία τους τα ποτάμια δημιουργούν εκατοντάδες άγρια και απροσπέλαστα φαράγγια με πολλές απόκρημνες καταβάσεις και εντυπωσιακούς καταρράκτες. Ακόμη και οι ντόπιοι αγνοούν την ύπαρξη τεράστιου αριθμού καταρρακτών σε όλη την Κρήτη, καθώς οι περισσότεροι είναι αθέατοι και βρίσκονται μέσα στα απροσπέλαστα φαράγγια. Η συντριπτική πλειοψηφία τους έχει νερό ως τα τέλη της άνοιξης,

Τα τελευταία χρόνια ένα νέο άθλημα έχει αποκτήσει πολλούς φίλους στην Κρήτη. Το canyoning, δηλαδή η διάσχιση φαραγγιού με ειδικό τεχνικό εξοπλισμό, προσφέρεται κυρίως από τα σπηλαιολογικά σωματεία

και κάποιες εξειδικευμένες πιστοποιημένες επιχειρήσεις με θεματική αποδοχή. Ειδικά την περίοδο της άνοιξης που το νερό δημιουργεί εκπληκτικής ομορφιά τοπία, η κατάβαση των καταρρακτών είναι μια από τις συναρπαστικότερες εμπειρίες ζωής.

Τα πιο γνωστά τεχνικά φαράγγια της Κρήτης μεγάλης τεχνικής δυσκολίας είναι το επιβλητικό σχίσμα του Χα και το φαράγγι της Άρβης που στην πορεία μετατρέπεται σε υπόγειο ποτάμι. Στην περιοχή του Τσούτσουρα και του Κερατόκαμπου υπάρχουν πολλά φαράγγια, που έχουν ασφαλιστεί και χρησιμοποιούνται συχνά για την εκπαίδευση των νέων canyoningers.

Εκτός από την κατάβαση των φαραγγιών, πολλές οργανώσεις και πιστοποιημένοι εκπαιδευτές ασχολούνται με το άθλημα της αναρρίχησης. Κάθε σαββατοκύριακο δεκάδες αθλητές συνδυάζουν την εξόρμηση στη φύση με το αγαπημένο τους άθλημα στα αναρριχητικά πεδία του Αγιοφάραγγου, στο Βουλιασμένο Αλώνι, του Θερίσου, του Καλαθά, του Σταυρού, του Πλακιά, των Μαλίων, της Κρύας Βρύσης, του Λατζιμά, του Κόφινα, του Αγίου Νικολάου και άλλων.

Off-road εξορμήσεις

Τα απόκρημνα και άγρια εδάφη των Κρητικών βουνών αποτελούν παράδεισο για όσους λατρεύουν τις off-road διαδρομές. Η οδήγηση σε χωματόδρομους ως την κατάκτηση μιας χιονισμένης κορυφής, με τη συνοδεία της απέραντης βαθυγάλανης θάλασσας στο βάθος, αποτελεί μοναδική εμπειρία, έναν μοναδικό τρόπο γνωριμίας με το ορεινό τοπίο.

Η ποδηλασία, είτε off-road είτε σε ασφάλτινες διαδρομές, αποτελεί επίσης έναν υπέροχο τρόπο εξερεύνησης των βουνών του νησιού. Πολλές εταιρείες δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο χώρο, ενώ υπάρχουν και δεκάδες σύλλογοι ποδηλατιστών.

Η ιππασία στο βουνό είναι επίσης μια από τις πιο διαδεδομένες δραστηριότητες, καθώς το νησί έχει μεγάλη παράδοση στη χρήση αλόγων στην καθημερινή ζωή. Ακόμη και σήμερα πολλοί είναι όσοι συμμετέχουν σε αγώνες και επιδείξεις με τα Κρητικά Γεωργαλδικά άλογα, μια ράτσα απόλυτα προσαρμοσμένη στα τραχιά βουνά της Κρήτης. Στο νησί λειτουργούν πολλοί ιππικοί όμιλοι και σωματεία, ενώ πολλές επιχειρήσεις προσφέρουν μαθήματα ή εκδρομές με άλογα.

Παρατήρησηση πτηνών

Η Κρήτη, κάθε άνοιξη και φθινόπωρο, φιλοξενεί τεράστιο αριθμό αποδημητικών πουλιών στους πολυαριθμους εποχικούς υδροβιότοπους. Για τους πτερωτούς επισκέπτες της άνοιξης, έχουν τοποθετηθεί παρατηρητήρια για τη μελέτη τους και την παρατήρησή τους.

Η μεγαλύτερη φυσική λίμνη της Κρήτης βρίσκεται στον Κουρνά Αποκαρώνου, όπου υπάρχει διαμορφωμένο παρατηρητήριο πτηνών. Μικρές αλλά σημαντικές φυσικές λίμνες, με νερό όλο το χρόνο, συναντάει κανείς στον Τερσανά Χανίων, στη λίμνη του Διγενή στη Γέργερη, στο Μοχό και στο Θραψανό, ενώ εποχικές λίμνες βρίσκονται στην Ορνέ, στο Παρακαλούρι, στη Ζίρο, στον Ομαλό Βιάννου, στον Αχεντριά, στον Στρούμπουλα, σε διάφορα οροπέδια του Μιραμπέλου και σε πολλά άλλα σημεία.

Σημεία παρατήρησης είναι επίσης οι τεχνητές λίμνες που βρίσκονται στην Αγία Χανίων, στα μεγάλα φράγματα Μπραμιανών, Αποσελέμη, Φανερωμένης, Ποταμών και στα πολυάριθμα μικρά φράγματα της ενδοχώρας του Ηρακλείου, ενώ αξιόλογο σημείο για βόλτα είναι η λίμνη του Ζαρού.

Εκτός από τις λίμνες, υδροβιότοπους που φιλοξενούν μεγάλους πληθυσμούς παρυδάτιων πτηνών συναντάμε σε όλα τα μήκη και πλάτη του νησιού. Οι γνωστότεροι βρίσκονται στις εκβολές των ποταμών Αποσελέμη, Αναποδάρη, Αλμυρού Μαλεβιζίου, Μεγάλου Ποταμού του Πρέβελη, Αλμυρού Μιραμπέλου, Κυλιάρη και των ποταμών της Γεωργιούπολης. Άλλες εξαιρετικά σημαντικές τοποθεσίες είναι οι αλυκές του Ξερόκαμπου, της νήσου Γαύδου και της Χρυσής και τα έλη των Μαλίων, της Καταλυκής και της Φαλάσσαρνας.

Ανοιξιάτικη κλωρίδα

Η Κρήτη χαρακτηρίζεται από μια εξαιρετική ποικιλομορφία ζωντανών οργανισμών. Αν και απομονωμένη, συγκεντρώνει έναν πολύ μεγάλο αριθμό ειδών κλωρίδας. Η καλύτερη περίοδος για να τη γνωρίσει κάποιος, είναι στο απόγειό της, την άνοιξη.

Στην Κρήτη έχουν ως τώρα καταγραφεί περίπου 1700 είδη φυτών, με πολλά από αυτά να είναι ενδημικά. Σε κάποιες απομονωμένες περιοχές του νησιού, κυρίως στα Λευκά Όρη και σε νησίδες, ζουν πολλά στενοενδημικά είδη και υποείδη φυτών, δηλαδή φυτά που εντοπίζονται μόνο στη συγκεκριμένη περιοχή.

Κάθε χρόνο, τα σπάνια είδη φυτών «προκαλούν» βοτανολόγους από όλες τις γωνιές του πλανήτη, για να τα μελετήσουν. Ανάμεσά τους εντυπωσιάζουν οι ενδημικές ορχιδέες, ενώ εξαιρετικά τοπία με διάφορα ενδημικά είδη τουλίπας δημιουργούνται στα Λευκά Όρη, στη Δίκτη, στη χερσόνησο της Γραμβούσσας και στο μικρό βοτανικό παράδεισο του Γιους Κάμπου στο Ρέθυμνο.

Επίσης, η Κρήτη φημίζεται για τα αρωματικά φυτά και βότανα που φυτρώνουν παντού στα βουνά, τις καλλιεργούμενες εκτάσεις και τις παραθαλάσσιες περιοχές. Αρκετά από αυτά είναι ενδημικά και είναι γνωστά από την αρχαιότητα για τις φαρμακευτικές τους ιδιότητες.

Βουνά καλυμμένα με δάση

Κάποτε η Κρήτη ήταν κατάφυτη με δάση, κυρίως κυπαρισσιού, γι' αυτό και τα όρη της Κρήτης λεγόταν «Ιδαία», δηλαδή σύδενδρα. Τα λίγα εναπομείναντα δάση, αποτελούν μερικά από τα ομορφότερα τοπία στην Κρήτη και τυπικό δείγμα της βλάστησης, που κάποτε κάλυπτε όλο το νησί.

Κάθε περιοχή της Κρήτης έχει τα δικά της χαρακτηριστικά δέντρα. Ο Αποκόρwanας και τα Σφακιά έχουν κυπαρίσσια, η Θρυπητή έχει κυρίως πεύκα, ο κόλπος του Μιραμπέλου αρκεύθους, στα πεδινά της Κεντρικής Κρήτης φύονται κυρίως κουμαριές, οι

υγρές περιοχές της Κισάμου έχουν καστανιές, η Δίκτη και τα Λευκά Όρη πρίνους και ασφενδάμους.

Σημαντικότερα δάση από κυπαρίσσια συναντάει κανείς στον Εθνικό Δρυμό των Λευκών Ορέων, στον Κρούστα και στις πεδινές περιοχές του Αποκόρwanου, καθώς και στην ορεινή επαρχία Κυδωνίας. Το σπουδαιότερο πρινόδασος βρίσκεται στην περιοχή του Ρούβα, στον Ψηλορείτη και φιλοξενεί σπάνια ζώα και φυτά, ανάμεσά τους ο κρητικό κεφαλάνθηρο.

Εκτεταμένα πευκοδάση σχηματίζονται στην οροσειρά της Θρυπητής, στην ανατολική Δίκτη, στα Σφακιά, στα Αστερούσια Όρη και στον Ψηλορείτη, με σημαντικότερα αυτά του Σελάκανου, των Βοριζών και της Κάτω Σύμης, που αποτελούν και τους μεγαλύτερους μελισσόκητους στο νησί.

Δάση από ιδιαίτερα είδη δέντρων σχηματίζονται σε διάφορες γωνιές του νησιού, με διασημότερα τα δάση από φοίνικες του Θεόφραστου στο Βάι και στη Λίμνη Πρέβελη. Επίσης το Αζλακόδασος κοντά στα Μάλια αποτελεί το μεγαλύτερο δάσος από αριές στην Ελλάδα, ενώ στην περιοχή των Τριών Εκκλησιών υπάρχει το μεγαλύτερο αυτοφυές δάσος από χαρουπιές στην Ευρώπη.

Αγροτουρισμός

Η «επιστροφή στη φύση», μέσω των μονάδων του εναλλακτικού τουρισμού, είναι μια ανεπανάληπτη εμπειρία. Ο επισκέπτης, μπορεί ακόμη και σήμερα να έρθει σε επαφή με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, επιλέγοντας να διαμείνει σε κάποιο από τα πολυάριθμα αγροτουριστικά καταλύματα στην ενδοχώρα του νησιού που προσφέρουν ανάλογες εμπειρίες,

Ο επισκέπτης μπορεί να αναβιώσει την αίσθηση της Κρήτης μέσα από τη φύση της, τα ζώα, το μοναδικό τρόπο ζωής των κατοίκων της. Τα αγροτουριστικά καταλύματα και κάποιες εξειδικευμένες επιχειρήσεις παρέχουν σεμινάρια παραδοσιακής μαγειρικής, ζαχαροπλαστικής, ζυμώματος ψωμιού και συλλογής άγριων χόρτων, βοτάνων, μανταριών σαλγκαριών και τρούφας,

Παράλληλα, μπορεί κάποιος να συμμετέχει στη διαδικασία συλλογής του καρπού της ελιάς, της παραγωγής του ελαιόλαδου, της απόσταξης της ρακής, του τρύγου στα αμπέλια, της παραγωγής μελιού, της καλλιέργειας λαχανικών, της συλλογής γάλακτος και παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, της εκτροφής οικόσπων ζώων, της κουράς των προβάτων και άλλα πολλά.

Η ζωή στα χωριά

Ανάλογα με την περιοχή που βρίσκονται, σε πεδιάδα ή σε βουνό, τα χωριά της Κρήτης αποτελούν το κύριο μέσο διατήρησης μιας ιδιαίτερης και ξεχωριστής παραδοσιακής ζωής.

Αρώματα από το ζύμωμα, πολύχρωμοι κήποι, ασβεστωμένα σοκάκια, πετρόκτιστα καλντερίμια, παλιές εκκλησίες, μεγάλες πλατείες με γάργαρα νερά και πिलाτάνια, φωνές παιδιών που παίζουν αμέριμνα, βελάσματα ζώων... εικόνες που συναντά κανείς κατά την περιδιάβασή του στα ξεχασμένα χωριά της Κρητικής υπαίθρου.

Ο σύντομος χειμώνας στα ορεινά χωριά αποτελεί μια μεγάλη ευκαιρία για να σμίξουν οι Κρητικοί και να γλεντήσουν τραγουδώντας, τρώγοντας και πίνοντας. Οι παρέες μαζεύονται στα ρακοκάζανα, στα οποία η ιεροτελεστία της απόσταξης της ρακής, μετατρέπεται σύντομα σε ένα παραδοσιακό γλέντι με χορό και μουσική.

Τα έθιμα του χειμώνα και της άνοιξης

Τις γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα τα χωριά γεμίζουν από ζωή, αναβιώνοντας πολλά έθιμα. Παλαιότερα, για να πιάει καλά η χρονιά έπρεπε να κάνουν ποδαρικό στα σπίτια τα πρόβστα, ενώ ακόμη και σήμερα επιβιώνει το κρέμασμα της σκιλλοκρεμμύδας στην πόρτα του σπιτιού ως σύμβολο αθανασίας, και της σφαγής του χοίρου.

Αξίζει κανείς να παρακολουθήσει τη Θεία Λειτουργία σε μια αληθινή φάτνη με ζώα σε ένα σπήλαιο στα Χανιά, ενώ στο χιονισμένο οροπέδιο του Ομαλού στήνεται ένα μαγευτικό Χριστουγεννιάτικο χωριό.

Τις Απόκριες, σε πολλά χωριά, όπως η Γέργερη στο Ηράκλειο, αναβιώνουν έθιμα από το μακρινό παρελθόν. Οι Αρκουδιάρηδες που φορούν προβιές ζώων και κουδούνια, οι μουτζουρωμένοι Λεράδες, η Σιβιανή μάσκα φτιαγμένη από ρίζα αθανάτου, η Καμήλα, ο Καδής, είναι λίγα από τα παραδοσιακά αποκριάτικα έθιμα. Στις μεγάλες πόλεις διοργανώνονται καρναβάλια και κυνήγι θησαυρού.

Το Πάσχα αναβιώνουν μερικά πολύ ιδιαίτερα έθιμα όπως ο πλειστηριασμός του Σταυρού, το πέρασμα των προβάτων κάτω από τον επιτάφιο, το κάψιμο του λούδα στη μεγάλη «φουρνάρα», η μεταφορά του Αγίου Φωτός από τους πιστούς στο σπίτι τους και η τοποθέτηση κόκκινων αυγών στους τάφους.

Τα ρακοκάζανα αποτελούν μια ιδιαίτερη ιεροτελεστία. Οι παρέες γύρω από το καζάνι της απόσταξης της ρακής και σύντομα, μετατρέπεται σε ένα παραδοσιακό γλέντι με χορό και μουσική.

